

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemani velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnništvo in ekspedicijska, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 1.

V Ljubljani, v soboto 2. januarja 1892.

Letnik XX.

Vabilo na naročbo.

„SLOVENEK“

edini katol.-konservativni slovenski dnevnik
s priložo „Domoljub“ vred
velja za Ljubljano pri upravnistvu pre-
jemani:

Za celo leto predplačan	12 gl.
pol leta	6 „
četrt leta	3 „
jeden mesec	1 „

Za pošiljanje na dom se računi 10 kr. več na mesec.

Po pošti prejemani za vse avstrijske dežele pa velja:

Za celo leto predplačan	15 gl. — kr.
pol leta	8 „ — „
četrt leta	4 „ — „
jeden mesec	1 „ 40 „

Naročuje se lahko vsak dan, a list se dobi še-le, če se dopošlje naročnina.

„DOMOLJUB“

sam brez „Slovenca“ stoji za celo leto s poštino vred, ali v Ljubljani na dom pošiljan le osemdeset novčičev.

Naročnina na to priložo prejema „Slovenčev“ upravnistvo.

Uredništvo in upravnistvo „Slovenca“ in „Domoljuba“.

Pogled v staro leto.

Časnikarji imajo navado, da koncem leta postavljajo kratke preglede važnejših dogodkov v preteklem letu, iz katerih potem sklepajo na politično vreme v novem letu. Naši ljudje se ob novem letu najrajši poprašujejo, ali bo vojska, ker te šibe božje se najbolj bojé. In kako tudi ne? Vojska uniči rodovitna polja, prijazne vasi, krasna mesta, konča pa tudi življenje tisočem in tisočem mladih junakov,

ki so zapustili doma sorodnike, prijatelje in znanee in šli na vojsko za dom in cesarja.

Mi sicer nismo nobeni proroki in se prav lahko motimo, vendar smemo trditi, da bode obviselo politično vreme brez vojske v prihodnjem letu. V tej misli nas potrjuje to, da sta v minolem letu umrla dva moža, ki bi bila morda v prvi vrsti nevarna evropskemu miru; in ta dva sta znani nemški vojskovodja Moltke in politični glumec general Boulanger. Posebno zadnji je bil toliko častiljen, da bi bil zaradi osebne časti prišel krvavi ples s sosedno Nemčijo.

Minolo leto se ni začelo pod tako ugodnimi znamenji. V Italiji je odstopil znani Crispi, ki je podpiral trodržavno zvezo med Italijo, Avstrijo in Nemčijo in s tem tudi evropski mir. Na drugi strani pa so Francozi iskali prijateljstvo z Rusi. V Carjigradu je odstopil veliki vezir Kiamil paša, ki je bil prijazen trodržavni zvezi; v Bolgariji so na cesti umorili ministra Belčeva in mnogo so trdili, da je to znamenje vstaje. S kratka: Nevarnost je bila velika, črni oblaki so se vlačili na obzorju, ktere pa je konečno nenadoma razpodil ruski minister pl. Giers, ki je obiskal italijanskega kralja v Monzi in nemškega cesarja v Berlinu. In kakor trdijo mnogi, bodo nove trgovske pogodbe srednjeevropskih držav nova trdna podlaga miru.

Sicer pa je minolo leto prineslo več slabega nego dobrega. Jako pogosti so bili samomori in nesreče na železnicah. Po vsej Evropi pa je brila nekaka republikanska sapa, posebno pa na Portugalskem, Španskem in Belgijskem. V Belgiji so tako vsake leto delavski nemiri in tudi armada ni popolnem zanesljiva.

V Italiji je odstopil od ministerstva stari Crispi, vendar pa je irredenta predržno vzdigovala pošastno glavo ter stezala kremplje svoje po Trstu in Tridentu.

Francoska vlada je gotove vesela, da ni več med živimi generala Boulangerja, kateri jej je delal

več ali manj sitnostij. Ker menda nema važnejšega posla, prepira se z Bolgarijo zaradi nekega časnikarja in s svojimi škofi.

Na Angleškem je bila Parnellova smrt za irsko vprašanje velikega pomena; obžalovati pa moramo, da Irci neso jedini, temveč razdeljeni v dve stranki, kar gotovo le škoduje dobri stvari.

V Rusiji se še vedno oglašajo nevarni nihilistje in anarhistje, ki izpodkupujejo red in mir v državi. Poleg tega je zadela Rusijo velika nesreča zaradi slabe letine ravnja v onih pokrajinah, kjer so navadno pridelali največ žita.

V Srbiji se že nekaj let vrše prepiri na kraljevem dvoru in med ministri. Minolo leto so s silo odpeljali kraljico Natalijo iz Belega Grada, kralj Milan se je odpovedal svoji časti in prepustil kraljestvo mladoletnemu sinu Aleksandru.

Na Nemškem je umrl svetovnoznani Windthorst na veliko žalost in škodo nemških katolikov. Socijalisti vedno naraščajo, sreča le, da neso med seboj edini.

In kako je pa pri nas doma v Avstriji, smo že zadnjič povedali. Povsod prepir, na Češkem in Slovenskem, na Dunaju pa ugibljejo ministri, kako bi v državnem zboru dobili stalno večino. Upajmo, da bode novo leto v vsakem oziru srečnejše in vselejše!

Katoliško vseučilišče.

III.

Mi sodobniki prosvetljenega stoletja smo že tako navajeni od pojma „vseučilišče“ strogo odločevati vsaki ozir na vero, da nam nekako čudno zvené na uho besede „katoliško vseučilišče“. — Nehoté se nam vrivajo vprašanja: Kako je napravljeno katoliško vseučilišče? V kakšnem razmerju sta na njem veda in vera? — Najbolje bomo spoznali bistvo katoliškega vseučilišča iz zgodovine tistih časov, ko je še vera prešinjevala vse javno življenje, torej tudi visoke šole.

LISTEK.

Ašik Kerib.

(Turška pravljica. Spisal Lermontov.)

Pred davnim časom je živel v Tiflisu bogat Turek. Mnogo mu je dal Alah zlata; pa dražje nego zlato bila mu je jedina hčer, Magul-Megeri. Lepe so zvezde na nebu, za zvezdami so angeli in ti so še lepši; tako je tudi Magul-Megeri bila najlepša izmed vseh tifiških deklet. V Tiflisu bil pa je tudi ubogi Ašik-Kerib. Prorok mu ni dal drugega, nego blago srce in pa petja dar; igrajoč na saazi (balalaiki) in proslavljajoč stare viteze turkestanke, je hodil po svatbah in razveseljeval bogatine in srečneže. Na neki svatbi zagledal je deklico Magul-Megeri in obljubila sta si srei. Malo je imel upanja Ašik-Kerib, da bi dobil roko njeno. Postal je otožen, kakor zimsko nebo.

Nekoč ležal je na vrtu pod vinogradom in je zaspal. Ta čas šla je mimo Magul-Megeri s svojimi tovarišicami. Jedna izmed njih je spoznala Ašika in šla k njemu.

„Kaj spiš pod vinogradom,“ zapela je, „vstani brezumnik, tvoja gazela gre mimo.“

Prebudil se je, deklica je odletela proč kakor

ptica, Magul-Megeri je slišala pesem in zaradi tega ozmerjala pevko.

„Ko bi ti vedela, komu sem pela to pesem,“ odgovorila je, „bi me še zahvalila; to je tvoj Ašik-Kerib.“

„Pelji me k njemu!“ rekla je Magul-Megeri in šli ste. Ugledavši otožno lice njegovo, začela ga je Magul-Megeri izpraševati in tolažiti.

„Kako bi ne bil otožen,“ odgovori Ašik-Kerib, „ljubim te, ali ti nikdar ne bodeš moja.“

„Prosi mojega očeta za roko mojo,“ rekla je ona; „oče moj bode priredil svatbo in dá meni toliko, da bodeva oba imela zadosti.“

„Dobro,“ odgovori on, „recimo, da Ajah aga ničesa ne hode odrekel za svojo hčer; pa kdo vé, da mi ti pozneje tega ne bodeš očitala, da nesem ničesa imel in imam za vse le tebe zahvaliti? Ne, mila Magul-Megeri, zaklel sem se: obetam sedem let potovati po svetu in pridobiti si bogastva ali pa poginiti v daljnih pustinjah; če si zadovoljna s tem, bodeš po preteklih sedmih letih moja.“

Ona je bila zadovoljna, ali pristavila je, če se ne povrne na naznačeni dan, vzela bode Koršud-bega, kateri jo je že snubil.

Šel je Ašik Kerib k materi svoji; vzela je na pot njen blagoslov, poljubil malo svojo sestro, obesil torbo čez ramo, vzela popotno palico in odšel

iz Tiflisa. Dohitel ga je jezdec. Ašik Kerib spozna Koršud-bega.

„Srečno pot!“ kriči beg, „kamorkoli pojdeš, povsod te spremljam.“

Ašik tovariša svojega ni bil vesel, pa kaj je hotel. Dolgo gresta vkupe, nazadnje zagledata reko pred seboj. Niti mostu, niti brodu ni.

„Plavaj prvi čez,“ reče mu Koršud-beg, „jaz bodem pa za teboj.“

Ko preplava reko, pogleda nazaj in — o gorje! Oj, vsemogoči Alah! — Koršud-beg je pobral obleko njegovo in jezdi nazaj v Tiflis, samo prah se vije kakor kaša za njim po ravnem polju. Pridirjavši beg v Tiflis nese Ašik Keribovo obleko materi njegovi.

„Tvoj sin je utonil v globoki reki,“ reče jej, „tukaj je obleka njegova.“

V veliki žalosti pade mati na obleko ljubljene sinu in začne jo močiti z britkimi solzami. Potem vzame obleko in gre k izbrani nevesti Magul-Megeri.

„Moj sin je utonil,“ reče jej. „Koršud-beg prinesel je obleko njegovo. Ti si sedaj svobodna.“

Magul-Megeri pa odgovori: „Ne verjemi, to se je le izmislil Koršud beg. Dokler ne mine sedem let, nikdo ne bode moj mož.“

S tem je vzela svojo saaz in mirno zapela ljubljeno pesem ubogega Ašik-Keriba. (Konec sledi.)

Za tiste dobe je nastala velika večina modernih vseučilišč in ustanovila jih je — cerkev. — Ustanovna pisma so izdajali papeži in pouk na vseučiliščih je bil pod cerkvenim nadzorom. Tako je na ustanovnem pismu dunajske univerze podpisan papež Urban V. in nadvojvoda Rudolf je strogo ukazal: „da man nur fürbass wirklich nach solcher ordnung und gewohnheit — — — lesen, leren und lernen soll, alle göttliche erlaubte und gewonliche Chünste“. Tudi druge univerze so bile ustanovljene od papežev, in je bilo tistodobno prav tako strogo, da brez papeževga dovoljenja še cesar ni smel ustanoviti v svoji deželi visokih šol. Le Friderik II. je iz očitnega sovraštva do papeža ustanovil vseučilišče v Neapolju brez njegovega dovoljenja.

Pokroviteljstvo nad njimi je imel papež, ki je navadno izvrševal svoje pravice po vseučiliščnem kancelarju. Notranja uprava univerz je imela duhovske lica. Rektor in njegovi svetovalci so bili duhovskega stanu; učitelji in učenci so nosili posebno duhovsko obleko in so se nazivali „clerus universitatis“; promocije, volitve rektorja so se vršile v cerkvi s posebnimi slovesnostmi.

Za vzdrževanje vseučilišč je cerkev dovoljevala dohodke iz cerkvenih beneficij, podeljevala jim velike privilegije, povpraševala za svet pri važnih vprašanjih in se tudi kolikor možno po njem ravnala. Razmerje mej cerkvijo in vseučilišči slavni zgodovinar Janssen lepo označuje z naslednjimi besedami: „Die Universitäten waren die am meisten gepflegten und bevorzugten Töchter der Kirche, die durch Treue und Auhänglichkeit zu vergelten suchten, was sie der Mutter verdankten. In ihnen wurde überall gelehrt, studiert — Gott die Ehre gegeben.“

Poleg verskega značaja se razodeva pri teh starih katoliških univerzah še druga lepa lastnost in to je: splošnost ali neodvisnost od narodnosti. — Dandanes se nazivljejo visoke šole „univerze“ zato, ker se na njih podučujejo vse stroke človeške vednosti. „Universitas litterarum“, je napis dunajskemu vseučilišču in še mnogim drugim. — Ni bilo pa tako na srednjeveških visokih šolah. V Boloniji je bila ustanovljena šola le za pravoznanstvo, v Parizu za bogoslovje in modroslovje, v Salermu za zdravilstvo in vendar so se imenovalе vsučilišča „universitatis“. Zakaj? Bile so ustanovljene za vse narode. Slovani, Nemci, Italijani, Francozi, s kratka vsi narodi so imeli pravico študirati na teh „vseučiliščih“. In prav zato, ker so morale biti univerze vzvišene nad narodnostnimi interesi, vzela jih je v svojo skrb tista ustanova, ki je nadkriljevala vse narode in bila od vseh spoštovana, namreč — sveta cerkev. Vprašanje, v kakšnem razmerju sta si vera in narodnost, bilo je na ta način lepo rešeno. — Vsi so ondi zajemali verskega navdušenja in prepričanja, učili se bratske sloge, pa vendar ohranjevali svojo narodno zavest in svoje narodne posebnosti.

Cerkveni značaj, neodvisnost od državnega nadzorstva, velika veljava, splošnost gledé narodnosti: to so bile lepe lastnosti nekdanjih katoliških vseučilišč. — Viharji 16., 17. in 18. stoletja so jih večinoma porušili. Mesto njih je ustanovila državna oblast svoje državne visoke šole, kjer sedaj njeni služabniki, državni profesorji, napolnjujejo svoje poslušalce s tistim znanjem, ki jim je neobhodno potrebno, ako hočejo svoj vsakdanji kruh iz državnih rok. — Le nekaj malih ustav se je še ohranilo po naših vseučiliščih, ki spominjajo na boljše čase in molé v naš, cerkvi sovražen čas, kakor stari spomeniki iz pretekle dobe. — Tako ima univerza v Oxfordu še korporativno ustavo, praška svojega duhovnega kancelarja, dunajska razne akademiške narodnosti združene v jedno veliko celoto. Vse to so še ostanki stare katoliške organizacije. Hvala Bogu, da so začele poganjati že tudi nove krepke mladike iz debela sv. cerkve. To so mlade katoliške univerze v Lovanu, Freiburgu, Washingtonu in petorica na Francoskem.

Pa utegne se komu vsiliti vprašanje, se bode li mogla sedanji čas ustanoviti še taka katoliška univerza. Pomislek je deloma opravičen, ker se razmere našega časa dokaj razlikujejo od srednjeveških. Mogoče je torej, da se ne bodo mogle natanko posnemati stare naprave in izvesti stare ustave, a mogoče je povsod in vsigdar, da prešinja katoliški duh vseučilišče. — Po modernih šolah se je veda odtujila Bogu: vednostno razmišljanje in razodeto resnico imajo za nezdružljive. Katoliškemu vseučilišču je naloga spraviti oboje v soglasje in

pokazati, da se vrlo strinja luč „visoke učenosti“ s ponižno vero in izvrševanjem cerkvenih zapovedi. „Veda mora zopet moliti“, dejal je pri neki priložnosti pokojni prelat Hettinger, in te besede veljajo zlasti o katoliškem vseučilišču. — Veda pa moli, ako se ne povzdiguje samopašno nad božje razodetje, temveč ponižno priznava svojo omejenost in zmotljivost klanjajoč se božjemu razumu. Veda moli, če ni sama sebi namen, temveč služi v večjo čast in slavo božjo. Veda moli, ako ne odtuja svojih čestilcev od vere in Boga, temveč jih vodi do vedno večjega spoznanja njegove modrosti. — Tak duh je preveval nekaj srednjeveške šole in ustvaril one mnogotere ustave in naprave, ki imajo vsi jeden smoter: ohraniti zaklad sv. vere. Tak duh jih mora prešinjati tudi sedaj, da bodo resnično katoliške, bodisi že oblika in notranja uprava kakoršna-koli.

Na katoliškem vseučilišču se morajo mirno združiti: vera in posvetna veda, razodetje in razumsko razmišljanje. S temi besedami sta označena njegovo bistvo in njegov namen.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. januarija.

Notranje dežele.

Minister Kuenburg pojde bajé tudi v Prago, da stopi v dotiko s tamošnjim vodstvom nemško-liberalne stranke. To nameravano potovanje pač jasne kaže, da je njegovo imenovanje nekako naperjeno proti Slovanom, zlasti proti Mladočehom. Novi minister bode torej v ministerskem svetu pred vsem branil težnje čeških Nemcev. Pri takih razmerah res ne vémo, zakaj je grof Taaffe baš Kuenburga izbral. Naj bi bil v ministerstvo poklican kar Plenerja ali pa Schmeykala. Sevéda grof Taaffe bi rad malo prikril svoje prave namere. Sicer pa desnica dobro vé, kam pes tace moli.

Osnova nove večine. Že zadnjč smo omenili, da grof Taaffe skuša sestaviti novo večino. Da bi levčarje pridobil, je poklican v ministerstvo grofa Kuenburga, Poljakom na ljubo bode Bilinski imenovan predsednikom državnih železnic. Tedaj smo se vprašali, kaj se bode pač dovolilo Hohenwartovemu klubu, „Reich. Zeitung“ pa sedaj poroča, da poslanec Šuklj je dobil višjo državno službo. Morda je to v zvezi z gori omenjenimi premembami. Sevéda v političnem oziru bi največ pridobili levčarji, ker bode grof Kuenburg mogel kot minister naravnost vplivati na razvoj politike. Imenovanje prof. Šukljeja bi pa bilo že zaradi tega želeti, ker je Slovencev jako malo v višjih državnih službah. Tudi čast našega naroda zahteva, da se kak Slovenec pokliče na kako višje mesto, da se tudi v državnih uradih ne bode kazalo, kakor bi bili podrejeno plemo.

Vzглядno gospodarstvo ima pač ultranemško mesto Liberec na Češkem. Proračun za drugo leto se kaže nič manj kakor 153.000 gld. primanjkljaja. Da se pokrije ta primanjklje, naložil je mestni zbor neprimerno velike priklade na davke. Podpora za severno-češki obrtni muzej, ki se snuje, se je povišala od 1000 gld. na 2000 gld., ko bi se deželna podpora zopet odrekla. Deželni zbor češki je pripravljen dovoliti temu muzeju znatno podporo, pa le s pogojem, da bode pri tem zavodu se oziralo na narodno enakopravnost, ker je na severnem Češkem tudi mnogo Čehov. Liberski mestni očetje pa rajši izdajajo mestne tisočake, nego bi dovolili narodno enakopravnost, ker bi svetu radi dokazali, da je severna Češka popolnoma nemška, kar sevéda se jim ne bode posrečilo.

Ogersko. Razmere za Slovane na Ogerskem so jako žalostne. Slovaki se bajé tudi letos novih državnoborskih volitev ne udeležé, ker ne upajo nobene zmage. „Narodne Noviny“ pišejo namreč, da se bode vodstvo slovaške stranke še le posvetovalo, kaj jim je storiti. Dotični list pa priporoča, da naj se poprej Slovaki nikar ne mešajo v volitve. Iz tega sklepamo, da se Slovaki volitev ne udeležé, ker sicer bi ne bilo umestno, odlagati agitacije, ko so vse madjarske stranke že davno začele svoje agitacije. — Organ ogerske „zmerne“ opozicije, „Budapesti Hirap“, priporoča, da bi ogerski komitati, občine in mesta kupovali in v svojih sejnih dvorinah obešali podobe Košutove. Iz tega je jasno, da je zmerna opozicija nastopila prav isto politiko, kakor je tira skrajna levica. Kaj neki porekó višji krogi o takem oboževanju Košutovem.

Vnanje države.

Črnagora in Turčija. Ker turška vlada ne misli kaznovati Albancev, ki so na cesti iz Bjelega polja v Sjenico pobili več Črnogorcev, se je črnogorska vlada pritožila z nova v Carigradu. Turška vlada na dotično noto še ni odgovorila. Porta bode najbrž Črni Gori dala prijazen odgovor, storila pa nič. Koliko časa se že pritožujejo Srbi, da prihajajo Turki ropat čez mejo, ali dosedaj so bile vse pritožbe zastoj. V Carigradu nemajo dobre volje, morda pa tudi moči ne, da bi mogli pokoriti z bajoneti Albance.

Rumunija. Na podlagi sporazumljenja med vladno stranko in junimisti se je že premenilo ministerstvo. Namesto Manu-za, Stirbeja in Sturdze vstopili so v ministerstvo Carp, Gherman in Marghileman kot ministri državnih posestev, financ in pravosodja. Odstopivši minister Manu bode bajé predsednik zbornice. Prenovljena vlada je bajé trdno prepričana, da pri volitvah dobi zanesljivo večino. To bi bilo za deželo le ugodno, ker neprestane ministerske premembe jo pač le slabé. Ministerstvo, v katerem bode Carp, se bode pa tudi držalo Avstriji prijazne politike, to bode le bolj utrdilo evropski mir in pa blagodejno vplivalo na razvoj stvari v v Bolgariji. Pod novo vlado se ne bodo mogli zbirati v Rumuniji razni ljudje, da bi odtod motili mir v sosedni Bolgariji.

Rusija. V Peterburgu se je sestavila komisija, ki se bode posvetovala, kako bi se dalo pomagati zadolženim graščakom. Dvorjanska banka je že nekaj tisoč veleposestev zaradi dolgov prodala. Baš sedaj je, kakor čitamo v ruskih listih, blizu tisoč takih posestev na prodajo. Veleposestniki so strašno zadolženi. Lansko leto so mnogi zaradi dolgov prodali žito že na njivi za slepo ceno. Dva ali tri mesece pozneje bi je bili prodali štirikrat dražje.

Italija. Pravosodni minister grof Ferraris je odstopil. Uzrokov njegovi ostavki je več. Nedavno se je branil podpisati izvrševalne naredbe k nekemu zakonu, ki se tiče sodišč, ker se je zakon proti njegovi volji nekoliko premenil. Poleg tega je pa Ferraris predlagal, da se pomilosté nekateri anarhistični vodje, čemur so se pa uprli vsi njegovi ministerski tovariši. Pravosodnim ministrom je imenovan sedaj poljedelski minister Chimiri, poljedelsko ministerstvo bode pa začasno vodil ministerski predsednik Rudini.

Izvirni dopisi.

Iz Št. Petra Krasu. 30. decembra. Na izvirku Pivke v Trnji sedeč napisal je g. Štipko 12. dec. sevéda izviren dopis za 288. št. „Slov. Naroda.“ G. Štipko začelja obsipati „Slovenčevega dopisnika kar z brezozirnim obrekevalcem in denucijantom. Obadva epiteta mu vrnemu, ker precej v nadaljnjem odstavku svojega dopisa sam priznava, kar je „Slovenčev“ dopisnik poročal o Miklavževem večeru. Šolski otroci povabljenih in nepovabljenih starišev so bili Miklavžev večer poino v noč brez vednosti in dovoljenja šolske oblasti ter brez nadzorstva pri veselici, katero je napravilo bralno društvo „Mir“ pod predsedništvom g. Štipka Jelenca, učitelja iz Trnja — to je faktum, katerega priznava sam g. Štipko v svojem izvirnem dopisu. Je li bilo to prav ali ne, sodi naj kompetentna šolska oblast.

Zapomnite si pa dobro še to le, g. Štipko: tudi stariši sami ne smejo jemati otrok na take veselice, ako ne privoli k temu domača šolska oblast.

Za gospoda Korošca hišo, menimo, vesta goj, Sitar in g. Kalan, samo g. Štipko ne, ker jo vedno stavi v Št. Peter.

Zavzeli smo se pa, da se g. Štipko čudi nad tem, da si je upal g. Sitar v seji kr. šolskega sveta staviti predlog radi Štipkove zadeve, tičeče se Miklavževega večera. Ali ni bila to g. kurata dolžnost? Zakaj bi se to ne vjemalo z njegovo častjo, zlasti če hoče spolnovati svoje dolžnosti? Sicer pa za danes toliko opomnimo, da se našemu kuratu ni treba učiti ljubezni do bližnjega od g. Štipka, ki seje prepri ne le doma, ampak tudi drugodi; z dokazi mu lahko postrežemo! — Če je g. Štipko storil potrebno pri višji šolski oblasti, je storil gotovo še potrebnejše naš g. kurat, ko se je o pravem času in na pravem mestu ustavil g. Štipku, da se v prihodnje ne bo vtikal v razmere tukajšnje šolske občine in da mu v prihodnje ne bo treba skrbeti za razveseljevanje šentpeterske šolske mladine.

Sicer se nam pa zdi potrebno, da opomnimo g. Štipka še na neki drugi faktum, ki osvetljuje ravnanje njegovo v podobnem slučaju, kakor je bil Miklavžev večer, faktum, na katerega je pa omenjeni gospod menda že pozabil. Gospod Štipko ni ste učitelj v Trnji, ki se še spominjate na večer 5. julija. Ali še veste, da ste vi trnskem šolskim otrokom ukazali kres žgati. Mi se odločno zavarujemo zoper vsako sumničenje, kakor da bi bili zoper take krese, ki se žgo v čast sv. Cirila in Metoda, ali naravnost pa obsojamo vaše ravnanje oni večer. Šolski otroci so prišli skupaj in so brez nadzorstva g. učitelja razgrajali do 10. ure, dokler jih ni tamošnji g. kurat razpodil. In kje je bil gospod Štipko takrat? V Šent Petru! — Ali je bilo to prav od Vas g. Štipko? Je-li bilo to pedagogično?

Da je radi važnih (?) šolskih (?) zadev nadomestoval v šoli gosp. Štipka dué 14. dec. tamošnji

(Dalje v prilogi.)

gosp. kurat, a g. Štipko pa podpise nabiral za svoje poslano v „Slovenca“ ravno isti dan po št. Petru, o tem ne govorimo; za danes mu rečemo le toliko: kdor ima stekleno hišo, naj ne meče kamenja na druge.

Naravnost pa nam je obsojati gosp. Štipka radi tega, ker si upa spravljati svoje privatne prepire v „pivsko“ podružnico sv. Cirila in Metoda. Kdo vas je za to pooblastil? Ali ne veste, da je ta družba vzvišena nad vsakim domačim zasebnim kakor tudi političnim preprom. Upamo, da bo v tej zadevi podružnični odbor pravo ukrenil in Vas v tej zadevi poučil. Vi kot tajnik bi morali vedeti pravila družbe sv. Cirila in Metoda, vedeti tudi pravila podružnice „pivske“. Berite § 13. pravil pivske podružnice, ali pa, če hočete, pravila družbe sv. Cirila in Metoda § 11. in 12.

Sicer pa imamo iz g. Štipkovega izvirnika tudi čast izvedeti, da se imenuje samega sebe — brezverca. Izvrstno! — Do sedaj, kolikor je nam in tudi g. Štipku znano, še nobeden ga ni kot takega imenoval; Zato pa, če ste v resnici brezverec po vaših mislih, pa res ne ostaja za vas drugega, kakor da se odpoveste tajništvu družbe, ki šteje na čelu dva svetnika — sv. Cirila in Metoda.

In ker radi izpovedi g. Štipka, da je brezverec odpada tudi zadnja njegova apelacija v izvirnem dopisu na resnične in pravične narodnjake „pivske“, mu kličemo: Ne Sitar, ne Kalan, pa tudi vsi resnični in pravični narodnjaki pivški ne sodite g. Štipka Jelenca, sej se je sam obsodil.

S Štajerskega, 30. decembra. (Nasvèt in prošnja do družbe sv. Mohora.) Prav srčno so nas razveselile zopet letošnje družbine knjige in na prvi pogled se lahko spozna, koliko družba vsako leto napreduje. Če pomislimo lepoto in vrednost družbinih knjig, moramo se le čuditi nizki ceni 1 gld., in prav zato, ker so knjige izredno poceni, ima družba toliko družbenikov. Nasproti pa družba le zato lahko dá toliko in tako dragocenega berila svojim udom, ker razpolaga z veliko svoto in ker hvalevredno vse obrne za prospeh svojih knjig, ne iskaje zraven kakoga dobička. To je in, upamo, bode dolgo glavni pogoj lepemu in veselemu razvitku družbe.

Ali če so že sedanje knjige lepe na pogled in jako po ceni glede notranje vrednosti, obeta nam odbor za prihodnje leto še boljših. Veselijo se družbeniki že naprej Volčičevih „Šmarnic“, katere, kakor sploh vse molitvenike, je najbolje koj pri družbi dati vezati.

Še bolj bode zanimala mnoge družbenike knjiga g. dr. Lampeta o „Sv. deželi“, v kateri so obljubljene tudi izvirne podobe, kar bo posebno bolj priprostim udom tvarino razjašnjevalo.

Sploh so se udje sedaj pri družbinih knjigah tako navadili, da v vsaki iščejo — slik, ako teh ni, pa jo ne bodo s takšnim veseljem v roke jemali, kakor ono s slikami. Zato je tudi vse hvale vredno, da bodo v jako potrebni knjigi „Naše škodljive rastline“ pridjane tudi slike. Najboljše seveda bi bile te tiskane z barvami, pa to gotovo ne bo mogoče storiti odboru, ker bo menda predrago.

Čez vse pa je priproste družbenike razveselila novica; da dobimo morda že drugo leto toliko zeleno knjigo „Domači zdravnik“. Ta knjiga bo, če bo pisana v poljudnem jeziku, koristila našemu ljudstvu po deželi jako mnogo.

Vsakemu je znano, kako redki so zdravniki po deželi in kako — dragi, da se jih reveži le v skrajni sili poslužujejo, ko je navadno že prepozno. Če pa imam knjigo pri roki, v kateri se prvič natančno opiše bolezen, potem pa domače zdravilo za njo, lahko bom koj v začetku našel potrebno sredstvo, da bolezen prej ko prej odpravim.

Rekel sem prej, da takšen vspen bo imela knjiga, če bo v pravem pomenu besede: domači zdravnik. Ali slabo upanje imam, da bo knjiga takšna, ker naznanja se nam, da bo v dveh tretjinah knjige pouk o življenju in zdravljenju slavno znanega župnika Kneipp-a, za domača zdravila ostane torej le jedna tretjina knjige. Zgodilo se bo tu najbrž, kakor se je z „Domačim zdravnikom“. Knjiga še ni stara, pa je na kmetih — in tem je menda najbolj namenjena, — že do cela pozabljena. Pa kaj je uzrok?

Govorimo resnico, da bistveni uzrok temu je, ker zdravniki in pisatelji takšne knjige nočejo verovati skušnjam, oziroma zdravljenju iz starejših

časov, temveč ravnajo in učijo le po novejših študijah raznih doktorjev.

Resnica pa je gotova, da pouk o novejšem zdravilstvu — teorija — in pa skušnje iz starejših časov — praksa — sta si v velikem nasprotju in nihče ne bo prisilil priprostega ljudstva, da veruje prvim bolj, kakor drugim.

Vrh tega je znano, da novejša teorija zdravniška ni vedno izvedljiva, kajti pokazale so se napake, posebno pri vročinskih boleznih, katere so zahtevale že dosti žrtv, dočim so nasproti ljudje v enakih okoliščinah ozdraveli, zdravljeni po starih skušnjah.

S tem pa nočem soditi ali grajati zdravljenje čast. g. Kneipp-a, oziroma knjige pisane po njegovi teoriji, pač pa smelo pristavim, da kmeti človek vprežen vsak dan v odkazano mu delo, izpostavljen vsem slučajem vremena in nevarnostim, ne more veliko obračati skrbi na zdravje svoje in zato pri njem koristi le knjiga, ki ga uči bolezni spoznavati in p o d o m a č e, kar je vsakemu mogoče, zdraviti. Kakšnemu človeku le s tem pomoreš, če ga vadiš rednega življenja in odvrčaš mu grde napake, kakor žganje in sploh pijančevanje, tobak itd. *).

Kako bi naj torej ravnal slavni odbor družbe, da bi ustregel vsem? Jaz mislim, da bode najboljša, če izdá nameravano Kneipp-ovo knjigo jedenkrat, „Domača zdravila“ pa za jedno leto še odloži. Med tem časom naj se povabijo rodoljubi, da nabirajo domača zdravila, katero nabrano gradivo bi se izročilo strokovnjaku, da je presodi in vredi v knjigo.

Vse pa bi se moralo razkladati po domače, vsakemu razumljivo. Ko bi se tako vpravljala knjiga, vdomačila se bo kmalu med ljudstvom in odbor bo imel sladko zavest, da je v resnici ustregel željam ljudstva, s tem pa še zopet pomnožil vpliv in razvitek družbe med narodom.

H koncu prosim slavni odbor Mohorjeve družbe, naj mi ne vzame za zlo odkritosrčnosti moje, s katero bi morda še koga razžalil. Naj bo prepričan, da govorim iz skušenj, bivajoč med priprostim ljudstvom, kateremu na korist in ob jednem na prospeh slavne družbe naše naj bodo te vrstice.

*) To ravno pa uči oče Kneipp, zato bode po naših mislih ta knjiga našemu ljudstvu jako koristna. Op. vred.

Konservativno obrtno društvo

je imelo minolo nedeljo dopoldne jako dobro obiskano shod, o katerem smo prejeli naslednje poročilo:

Predsednik je med občno pohvalo prečital odgovor „Kons. obrtnega društva“ na znani sestavek v „Novicah“ gledé dela v prisilni delavnici. Na to je utemeljeval prošnjo na sl. mestni šolski svet, naj se ustavi večerni šolski pouk rokodelskih vajencev ter vpelje ob nedeljah in praznikih. Dotična prošnja se glasi:

Slavni mestni šolski svet!

Vsled večletne skušnje, odkar se je pri rokodelskih vajencih vpeljal večerni šolski pouk, razvidelo se je, da ta pouk nikakor ne ustreza niti rokodelskim vajencem, niti gospodarjem-obrtnikom, ker je učni čas ob delavnikih istinito nesrečno izbran.

Radi tega podaje IV. redni shod „Konservativnega obrtnega društva“ v Ljubljani dné 27. dec. 1891 sledečo prošnjo slavni šolski oblasti in želi, da bi se kakor hitro mogoče odpravil šolski pouk ob delavnikih na večer.

Uzroki so:

1. Rokodelski vajenci nikakor niso sposobni ob delavnikih na večer za šolski pouk že iz fizičnega ozira radi tega, ker so po celodnevem težkem delu zelo utrujeni in ker potrebujejo nočnega počitka.

2. Razvidno in dokazano je, da se večerni šolski pouk prične pozno v noč in ker odhajajo učenci ob času v šolo, ko bi se morali že k počitku podati, tudi se s tem kali stari hišni red v hišah krščanskih obrtnikov, ker se učenci ne morejo udeleževati skupne večerne molitve.

3. Rokodelski vajenci v ogromni večini sinovi ubogih starišev in jim posebno o zimskem času primanjkuje potrebne obleke ter morajo zato prezebat po ulicah ter si nakopljejo večkrat bolezni. Tako postopanje pa je zoper sanitarne postav.

4. Rokodelski gospodarji tudi ne morejo o poznem nočnem času, kakor obrtna postava ukazuje, nadzorovati svojih vajencev in večkrat se zgodi, da

se udeležujejo vajenci nočnih izgrediv ter zabredejo v policijske kazni in s tem napravijo tudi mojstrom veliko nepotrebnih potov.

Lahko se dokaže, odkar se je vpeljal večerni šolski pouk pri rokodelskih učencih, da ima posebno lokalna policija veliko opraviti s ponočnimi razgrajalci, ki zapuščajo večerne šole.

Povrh navedenega pa tudi veliko vajencev ne obiskuje šole redno, ampak porabi v pouk odmerjeni čas za vse druge stvari.

Temu vsemu pa je kriv odločeni neprimerni čas učenja in to neprilичnost odpraviti je sveta dolžnost „Konservativnega obrtnega društva“.

Vsled tega obračamo se s prošnjo do sl. mestnega šolskega sveta, naj on pripomre:

a) Šolski pouk rokodelskih vajencev naj se iz navedenih in sanitarnih, kakor tudi iz policijskih ozirav takoj ustavi;

b) za pouk rokodelskih vajencev naj se odloži dopoldanske ure ob nedeljah in praznikih, in sicer od 10.—12. ure za realistični, popoldne od 3.—4. ure pa za krščanski nauk in naj se k temu prisilijo tudi vajenci iz tovarn.

Krojaški mojster g. Fr. Sturm je toplo priporočal to prošnjo, ki je bila tudi soglasno sprejeta.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. januvarija.

(Katoliško politično društvo) ima, kakor smo že omenili, jutri ob 4. uri popoldne v hiši katol. rokod. pomočnikov občni zbor. Po občnem zboru ob 5. uri bode ravno tam shod, na katerem bode govoril preč. gosp. kanonik Klun o političnem sedenjanem položaju, g. vodja Povše o novih trgovskih pogodbah.

(Nagla smrt.) Na Turnu Predvorom je umrla dné 1. januvarija vsled influence gospa Rozalija grofinja Erdödy roj. Altmann, ki je prišla obiskat svojo sestro blag. gospo Urbanič-Altmannovo. Grof Erdödy telegrafsko poklican k bolni soprogi jo je sicer našel še živo, a še isti dan je nenadoma umrla vsled otrpnenja pljuč. — Pokopana bo jutri v domači kapelici turnske graščine.

(Novoletna veselica v društvu katol. rokodelskih pomočnikov) privabila je včeraj prav obilno občinstva v društveno dvorano. Program božičnice bil je prav raznovrsten in zanimiv. Razne pesmi in deklamacije vrlih društvenikov-pomočnikov so zadovoljile zbrano občinstvo. Lep nagovor je oskrbel društveni podpredsednik g. profesor Anton Kržič ter navzoče vspodbujal, da naj pogumno vstopijo v novo leto ter vojskuje se z raznimi nasprotnimi silami pripravljajo si mir, zadovoljnost in pravo srečo. Konečno so igrali društveniki igro: „Srečna sprava“. Igralci so se prav marljivo naučili svojih nalog ter jih igrali prav razumno in spretno. Za ves trud in za vneto zaslužijo popolno pohvalo. — Nakloni Bog velevažnemu društvu rokodelskih pomočnikov pod požrtovalnim vodstvom preč. gosp. konzist. svetnika in prof. J. Gnjezde i v novem letu mnogo blagih za prospeh rokodelske rladine vnetih dobrotnikov!

(Slovensko gledališče.) Sinoči so predstavljali veseloigro „Strijci bogatin“. Igra ni nič posebnega, vendar je v obče ugajala občinstvu, katerega pa dvorana ni bila polna zaradi Silvestrovega večera. Pisateljica Henle je še precj spretno opisala življenje v kopališču srednje vrste, kjer se shajajo razni bogati strijci, mož-željne device in vdove, pa tudi velikomestni postopači. Tudi v tej igri nastopi madjarski grof Fürnzi (gosp. Sršen z primerno masko), ki pa je v istini le malo premeten dunajski natakter ter išče bogatega plena; dalje je dvorni svetovalec Julij Levin (g. Borštnik) ne le bogat, temveč tudi jako dober strijček, in kjer je strije, mora biti tudi netjakinja, v tej igri sta celó dve (gospa Borštnikova in gospd. Slavčeva). Poleg teh je še dolga vrsta gostov, veselih in odurnih, uljudnih in nerodnih, mej njimi je mož ženskega srca, a tudi značaja, pristav Mladovan (g. Danilo), ki naposled obvisi s strijcem Julijem, kakor dve muhi v pajčevini. Igralci so zelo ugajali, osobito oni v glavnih vlogah. Jutri je zopet predstava.

(Iz Gorice) se piše: Naš nadškof je bil leta 1855—56 v duh. pastirstvu novega nadškofa zaderskega najljubši dijak in tako je Previdnost božja naredila, da je učenec učitelja posvetil — pretkel nedeljo vpríčo mil. škofa tržaškega in prevz.

knezoškofa ljubljanskega. Sicer pa vežejo Rajčevića najlepši spomini na naše mesto. L. 1855 se je pripravil na Dunaju na gimn. profesuro (filologijo.) Gollmayr pa ga je vzel s sabo za kapelana. Mož je jako zmožen in salonsko življenje dobro pozná. Toda prestar je (66 let) in v nogah slab ter ne vém, kako bo opravljal škofovske obhode med Morlaki. Rajčević je krojača sin iz Dubrovnika, krojača, ki je bil precej premožen in je bil delo pustil. Po mišljenju je zdaj Hrvat; nekdanj je cikal bolj na italijansko stran. Pastirski list (ital. in hrv.) je dal tiskati tukaj v Gorici. V Zadru mu nadškofijsko poslopje popravljajo in je prav zdaj brez strehe; stanoval bode začasno v svoji dosedanji hiši itd.

(Iz Celovca) se nam piše: Brez snégú praznovali smo letos Božič in ko bi nam pratika ne kazala, da imamo že zimo, bi tega niti verjeli ne! Na novega leta dan začel se je led tajati in imamo vreme ki bi vso čast delalo sušcu ali malemu travnu! Zato so pa bolezní baš sedaj prav pogoste in tudi hripa že močno razsaja po Celovcu. — Vincencijeva družba za Celovec otvorila je novo deško sirotišče „k Božjemu sreću Jezusovemu.“ Za knezoškofijsko dijaško semenišče „Marianum“ nabralo se je doslej prostovoljnih darov 49070 gld. 70½ kr,

(„Glasbene Matice“) pevski odsek opozarja s tem p. n. povablence in prijatelje domače glasbe, da je pričetek današnjemu družbinskemu pevskega večeru, ki bo prirejen v dvorani ljubljanske čitalnice, točno ob 8. uri.

(Družba sv. Cirila in Metoda) je prejela 6 gld., katere so ob priliki letošnje jesenske skušnje za učno usposobljenost med seboj nabrali dotični gg. kandidati. Iskrena hvala vrlim darovalcem.

(V Radovljici) so minolo leto vpričo učiteljskega oboja in g. župana Robleka obdarovali z zimsko obleko 16 revnih šolskih otrok, ki so gotovo hvaležni znani dobrotnici Josipini Kočevarjevi v Krškem.

(Žganje) je prouzročilo že brezmejno število nesreč. Tako se nam poroča z lga, da sta dne 30. decembra pila žganje dva brata ter se sprla. Starejša žena pride mirit, kar mlajšega še bolj ujezi, da zgrabi čevljarski nož in nevarno rani svojo svakinjo. Načelnik tamošnje žandarmerijske postaje je rogovileža ukrotil in odpeljal v ječo.

(Z Vrhpolja pri Moravčah.) se nam piše: Nova šola pri sv. Trojici je bila slovesno blagoslovljena in svečano otvorjena včeraj dne 30. t. m. Topiči so že zvečer poprej naznanjali, da se bo drugi dan nekaj posebnega vršilo na mičnem, z jako daljnim razgledom obdarovanim Vrhov sv. Trojice. Po peti sv. maši je blagoslovil šolo vč. gospod dekan moravški, kateremu so stregli sosedni gg. duhovniki od sv. Helene, Doba in Vrhpolja. Navzoči so bili gosp. c. kr. okr. š. nadzornik L. Letnar, gosp. baron Reebach s Krumperka, nekaj gg. učiteljev in obilno vernega in radovednega ljudstva iz vseh sosednih župnij; zakaj trojiški Vrh, sicer pripadajoč župniji moravški, ima prav okrog sebe razpostavljene tudi St. Helence, Dobljane in Ihance. Po spodbudnem govoru vč. g. dekana in uradnem govoru g. c. kr. okr. nadzornika je zahvalil novi učitelj gospod Razpotnik vse navzoče, da so se potrudili to slovesnost tako povzdigniti. Pri obedu, ki ga je priredil krajni šolski svet v krasno ozaljšanem šolskem poslopju, napivalo se je presvetlemu cesarju, složnemu delovanju duhovščine in učiteljstva pa tudi moravškemu moškemu zboru, ki je pod marljivim vodstvom gosp. nadučitelja Tomana v cerkvi in v šoli tako lepo poveljeval to redko slovesnost.

(Slov. del. pevsko društvo „Slavec“) ima svoj redni občni zbor prihodnjo sredo 6. t. m. ob 2. uri popoldne v gostilni „Pri zvezdi“. Dnevni red: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo revizorjev. 5. Volitev novega odbora. 6. Razni nasveti.

(Novo trgovino) s specerijskim blagom in domačimi pridelki je danes prišel g. M. Lavrič na Poljanski cesti.

(Vabilo) na občni zbor samostojnega konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki bo v ponedeljek, 4. januarja t. l., v pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Vspored: 1. Poročilo o delovanju za leto 1891. 2. Poročilo blagajnikovo. 3. Volitev po pravilih izstopivših dveh odbornikov. 4. Predlogi in nasveti posameznikov.

(Krška in celovška škofija) šteje, kakor povzamemo „šematizmu za l. 1892.“ 24 dekanatov, 433

duhovnikov in 347.301 vernik. Zupnij je 345, od teh je praznih 78; ekspozitur 6 (praznih 5); kaplanij 161, od teh je praznih 105; beneficijev 21 (praznih 16.) — Dejanjskih dušnih pastirjev je 421, in sicer 297 svetnih duhovnikov ter 24 redovnikov. V drugih službah je 78 duhovnikov (19 svetnih in 59 redovnikov.) Upokojenih in deficijentov je 34. Cerkev in kapelje 1014. — Moških samostanov je 10, namreč benediktini v št. Pavlu, benediktini iz št. Petra v Solnogradu, jezuitje v št. Andražu, dominikani v Brežah, kapucini v Celovcu in Volšberku, servitje v Lukavi in Kotičah in usmiljeni bratje v št. Vidu. V teh 10 samostanih je 203 redovnikov, in sicer 81 konventualov, 48 klerikov, 22 novincev in 52 laikov. Ženskih samostanov je 15 z vsupe 224 redovnicami. — Knez in škof je mil. g. dr. Jožef Kuhn, ki je 60. krški knezoškof. Stolni prošt je dr. Val Müller, 59 stolni prošt krški. — Stolni kapitelj šteje 8 pravih kapitarjev (med njimi 4 zlatomašnike) in 2 častna korarja. — V duhovskem semenišču je 50 bogoslovcev, koje poučuje 6 gg. profesorjev (3 oo. benediktini in 3 jezuitje.) — V dijaškem semenišču „Marianum“ je 121 gojencev. — Kolegijski kapitelj so 4: v Gospi Sveti, Brežah, Strasburgu in Velikoveu. — Prošt je razven stolne v Celovcu še 7, namreč 2 v Brežah, 1 Podkrnosom, v Spodnjem Dravogradu, na Hribu, v Doberli Vasi in Bilinjah. — Med svetnimi duhovniki je 30 zlatomašnikov.

(Vipavska čitalnica) je imela 31. dec. 1891 svoj letni občni zbor, pri kojem so bili izvoljeni: Gospod dr. Josip Kenda, predsednikom, preč. gosp. Matija Erjavac, podpredsednikom, gosp. Hrabroslav Jamšek, tajnikom, gosp. Ivan Zupan, blagajnikom, dalje gg. Ivan Nosan, Ivan Može in Radoslav Silvester odborniki. Iz poročila predsednikovega posnamemo, da je imelo društvo v pretečenem letu 19 članikov na razpolago, in sicer 14 slovenskih in 5 nemških.

Telegrami.

Dunaj, 1. januarja. Govori se, da bo dr. Madeyski imenovan sekcijemskim načelnikom v pravosodnem ministerstvu.

Linc, 1. januarja. V dolinah Krems in Steyrling voda podira mostove, drevesa in valj navzdol velike skale. Vsled južnega vremena hudi nalivi.

Voitsberg, 2. januarja. Med rudarskimi delavci v Voitsbergu in Köflachu se je začel štrajk.

Budimpešta, 2. januarja. Glavni blagajnik prve domače ogerske hranilnice, Piussich, ki je 60.000 v gotovini in milijon vrednostnih papirjih poveril, se je sam umoril.

Pariz, 1. januarja. Carnot je rekel diplomatičnim zastopnikom povodom noveletnega čestitanja: Če tudi se Francija zaveda svojih pravic, vendar goji politiko miru in mednarodne jedinosti.

Vsebina I. zvezka:

Lev Nikolajevič Tolstoj. Spisal Ivan P. — Na tuji zemlji. Zložil M. O. — Zle moči. Noveleta. Spisal Josip Krasjanin. — Diabolus vagabundus. (Peklenček Potepušček.) Kratkočasnica. Po narodnih pripovedkah spisal Anton Hribar. — Vaška pravda. Resnična povest. Spisal Podgoričan. — Rudarske pesmi. I., II. Zložil Vladimir. — Iz davne prošlosti. Starinoslovne črtice o novejših izkopinah. Poroča J. Pečnik. — Na Jutrovem. Potopisne in narododisne črtice. Spisal dr. Fr. L. — Še nekoliko o gimnazijskih izveštjih za leto 1891. Poroča V. B. — Slovo: a) Slovensko, b) Hrvatsko, c) Češko, d) Poljsko. — Razne stvari: Naše slike. — Rudarske pesmi. — Jezus Christ. — Kako bode človeštvo še napredovalo? — Slike. Grof Lev Nikolajevič Tolstoj. (Narisal Jos. Germ.) — Sveti Trije Kralji. (Po sliki Bernatz-ovi.) — Jezus obudi Lazarja. (Po sliki P. P. Rubens-ovi.) — Arabec iz Egipta. (Po fotografiji.) — Mlada Arabka iz Egipta. (Po fotografiji.)

Tuji.

27. decembra.

■ Pri Južnem kolodvoru: Gros, učitelj, iz Zagorja. — Vanino, brusač, z rodbino, iz Šlezije. — Kapus iz Dobrave. — Wiljelm z Dunaja.

Umrli so:

29. decembra. Marija Grapar, delavčeva hči 3½ mesece, Tržaška cesta 19, katar v želodcu in črevih. — Frančiška Kleč, gostija, 56 let, Barvarska steza 6, vodenica. — Frane Jankovič, paznikov sin, 5 let 4 mesece, Vožarski pot 3, ošpice.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		opazovanja	razmera v mm			
31	7. u. jut.	730.5	1.2	brezv.	megla	0.00
	2. u. pop.	730.1	7.6	sl. jvzh.	jasno	
	9. u. zveč.	730.1	6.2	"	oblačno	
1	7. u. jut.	724.4	—5.8	sl. jzap.	oblačno	1.81
	2. u. pop.	724.0	—7.2	"	"	
	9. u. zveč.	728.2	—5.4	"	"	

Srednja temperatura obeh dni —5.0° in —7.9°, oziroma za 0.0° ravno normalu in 2.5° pod normalom.

Najpristrčneja voščila k

novemu letu

vsem prijateljem in znancem

(1519) 2-2 rodbina Karol Pollak.

Naznanilo otvoritve jermenarske in sedlarske obrti.

Slavnemu občinstvu ljubljanskemu, mestni gospodi, gg. izvoščkom in spošt. posestnikom z dežele usojam si uljudno naznaniti, da sem z današnjim dnem otvoril na

sv. Petra cesti št. 34

jermenarski in sedlarski obrt.

Izdelujem vsakovrstno konjsko uprežno in opravo za ježo, jermene za stroje na par, kovčke itd., sploh vsa v jermenarsko stroko vstevajoča se dela iz trpežne tvarine in solidno. Vsakovrstne poprave in prenavljanja izvršujem točno in po mogoče nizki ceni.

V obila naročila se priporoča (1483) 10-5

Franc Velkavrh,

jermenar in sedlar, sv. Petra cesta 34 v Ljubljani.

Ivan Kregar,

pasarsko in izdelovatelj cerkvenega orodja

LJUBLJANA, Poljanska cesta 3, (zraven gostilne „pri zvezdi“)

opozarja in toplo priporoča prečastiti duhovščini in slac. cerkvenim predstojništvom svojo novourejeno pasarsko delalnico,

v kateri izdeluje v najraznovrstnejših oblikah in slogih cerkveno orodje, kot: monštrance, ciborije, kelihe, tabernakeljne, svečnike, léstence itd. iz najtrše in najzanesljivejših kovine, lično in cenó po poslanih uzorcih ali lastnem načrtu. — Staro orodje popravlja in prenavlja, posrebuje in pozlatuje v ognji tudi strelavodne osti po najnižji ceni. — Izvršeno blago pošlje dobro spravljeno in poštne prosto. 1592 (52—1).

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse zobne operacije in zobna plombovanja

A. PAICHEL,

(1363) 33 zobozdravnik (7) pri Hradeckega mostu I. nadstr.

Poslano.

"THE MUTUAL"

največja in najbogatejša zavarovalnica na svetu.

Osnovana l. 1842 na goli mejsobojnosti.

Garancijski zaklad:

367³/₄ milijonov goldinarjev a. v.

Skoro 70 milijonov goldinarjev več, kakor vsaka druga zavarovalnica.

Avstrijska filijala,

koncesijonovana od c. kr. ministerstva in enakopravna domačimi društvi.

Zakonita kavotija in vse rezerve avstrijskih zavarovalnic naložene so v Avstriji.

Primeri št. 10.

Društvo je pred mesecem dnij lastniku police st. 278.127 izročilo check na funtov sterlingov 1099.13 kot dobiček za l. 1891.

Ta polica izdana je bila l. 1886. za funt. st. 10.000 po petletnem dividendnem načrtu. Takih izidov ne more navesti nobena druga obstoječa zavarovalnica.

Od svoje ustanovitve pa do l. januarja 1891 izplačala je „MUTUAL“ lastnikom police več kakor 760 milijonov goldinarjev in sicer 209 milijonov za deleže od dobička.

Leta 1890. dobili so lastniki police na deleže od dobička 6.908.980 goldinarjev. (1521) 3-3

Generalno ravnanje za Avstrijo:

Dunaj, I. Lobkowitzplatz 1.

Glavni zastopnik za Kranjsko:

ALOJZIJ LENČEK

v Ljubljani, na Sv. Jakoba trgu.

C. kr. mestni šolski svet je odredil, da trajajo

počitnice

na vseh javnih in privatnih ljudskih šolah ljubljanskih

zaradi epidemije ošpic in zaradi nastopajoče hripe do vstetega dne 17. januarja t. l. (2) 1

Nič več kašlja!

Staro in preizkušeno domače zdravilo so pristni

Oskarja Tietze-ja
čebulni bonboni,

ki nena-
doma hitro pomagajo proti
kašlju, hripavosti, zasliženju itd. Le posebna
sostava mojih bonbonov je že porok za uspeh.
Paziti je treba natančno na ime Oskar Tietze in na
„čebulno znamko“, ker so tudi posnetki, ki pa so
brez vrednosti in celo škodljivi.

V zveznjih à 20 in 40 kr.

Glavna zaloga: Lekarnar F. Križan, Kromeriz. — Zaloga
v Ljubljani: Lekarnar Ub. pl. Trnkoczy, lekarnar L.
Grečel, dalje na Kranjskem v mnogih lekarnah, prodajalnicah itd. (1899) 20-7

Organist

iz cecilijanske šole z dobrimi spričevali išče službe, katero bi rad takoj nastopil.

Več se izve pri upravnistvu. (1) 3-1

BISENIUS, na Dunaju.

I. Singerstrasse II, I. nadstropje.

Največje

dekoracijsko podjetje države.

Kotilijonski redi in figure, plesni redi, vsakovrstne umetne in komične glave, pokrivala, volnene lasuje in brade.

Pokajoči bomboni mično in originalno opremljeni, obsejajoč cele komične obleke od papirja in pokrivala po 4 kr. komad in dražje.

Draperije iz sukna ali baržuna, lampijoni, zastave, transparenti.

Vsakovrstni grbi, emblimi društvena znamenja, popolnoma nenevarni umetni ogenj i. t. d. odber s 100 komadi.

Kotilijonski izberi po 1 gld. in dražje. Na željo tudi v kuvertih odbrane v kateremkoli številu. — Odber 12 komadov lampijonov z svečami gld. 1-10 in dražje. Odberi umetnega ognja, dekoracij po 60 kr. in dražje.

Cenili zastoj.

(4-1)

EDVARD ZBITEK,

izdelovatelj transparentne steklene mozaike, Nova Štifta - Olomue, priporoča

Božje grobove,

strogo obredne, v vseh velikostih ter posebno opozarja na Božje grobove, ki so napravljeni za manjše prostore ter se razpošiljajo celotni v dveh zabojih. — Ilustrovani in opisovalni cenilniki na zahtevanje zastoj in franko.

Predragi gospod! Božji grob smo hvala Bogu dne 19. m. m. nepohabljeno dobili ter se neizrečeno veselimo, da si smemo čestitati, kajti Božji grob je vsestranski všeč. Spoštovanjem bilježi

(1401) 5-3

dr. Stefan,

konzistorijalni svetovalec in mestni župnik v Karloveih

v Sirmiji, 2 dan aprila 1880.

Že obrabljeni Božji grobovi se prenavljajo in ob letnem času snajžijo (omijejo), da so enaki novim, ter preskrbe s petrolejevo razsvetljavo.

EQUITABLE

Zjedinjenih držav zavarovalno društvo za življenje v Novem Yorku.

Ustanovljeno leta 1859. — Koncesijonovano v Avstriji dne 11. oktobra 1882.

„Equitable“ je prvi in največji zavod za zavarovanja za življenje na svetu, zakaj to društvo imelo je največ zavarovanj l. 1890 gld. 1.801.656.182
sklepalo je znova največ zavarovanj l. 1890 509.565.267
prejelo je največ premij l. 1890 87.591.708
Vsi zakladi znašali so 31. decembra 1890 298.109.361
Dobička je bilo koncem leta 59.351.118

Avstrijskim zavarovancem posebna garancija je velika društvena palača „Stock-im-Eisen“ na Dunaji, katera je vredna dva milijona gld

Uspehi dvajsetletnih doživljenjskih poslovnih rent društva „Equitable“:

Podloga izplačevanja 1891. leta:

A. Navadno zavarovanje za slučaj smrti. Tabela I.					B. Zavarovanje za slučaj smrti z 20letnimi premijami. Tabela II.					C. Zloženo dvajsetletno zavarovanje za slučaj smrti in za doživetje. Tabela X.				
Starost	Vkupna premija	Vrednost v gotovini	Polica oproščena premij		Starost	Vkupna premija	Vrednost v gotovini	Polica oproščena premij		Starost	Vkupna premija	Vrednost v gotovini	Polica oproščena premij	
30	gl. 454-—	gl. 573-—	gl. 1230-—		30	gl. 607-20	gl. 909-—	gl. 1940-—		30	gl. 970-60	gl. 1706-—	gl. 3650-—	
35	527-60	693-—	1310-—		35	681-60	1039-—	1970-—		35	995-80	1746-—	3310-—	
40	626-—	850-—	1310-—		40	776-60	1204-—	2030-—		40	1035-60	1813-—	3070-—	
45	759-40	1065-—	1620-—		45	900-60	1424-—	2170-—		45	1100-80	1932-—	2950-—	
50	943-60	1387-—	1930-—		50	1087-60	1746-—	2430-—		50	1209-—	2156-—	3000-—	

Kakor svedoči zgoraj navedene številke, osigurava renta razven brezplačnega zavarovanja za slučaj smrti tekom 20 let po tabeli I. povrnitev vseh premij z 2¹/₂ do 4³/₄ %; po tabeli II. z 4³/₄ do 5³/₄ %; po tabeli X. z 6³/₄ do 7 % obrestij. — Police oproščene premij osiguravajo dvakrat toliko, a le do četrtega dela uplačanih premij. — Prosta posobna renta, nekaka polrenta z nekoliko višjimi premijami, daje zavarovancu po preteku jednega leta popolno svobodo glede na potovanja, prebivanje in na poklic, izvzemši vojaško službo; po preteku dveh let je ni moči izpodbijati, po preteku treh let ne more več zapasti in jo je z ozirom na rento pri regulovanju moči urediti na šest načinov.

Pojasnila daje generalni zastop za Štajersko, Koroško in Kranjsko v GRADCU in

glavni zastopnik za Kranjsko:

(26-13)

ALFRED LEDENIK v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

ČEBELNO-VOŠČENE SVEČE

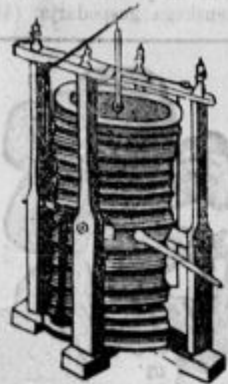
prodaja in razpošilja PAVEL SEEMANN v Ljubljani.

Sargov	Sargov	Sargov	Sargov	Sargov	Sargov	Sargov	Sargov
KALODONT	KALODONT	KALODONT	KALODONT	KALODONT	KALODONT	KALODONT	KALODONT
pravi se	je že	je	je	so že	se rabi	naj se	se dobi po
po	priznan	neškodljiv	jako	v	pri	vedno	35 kr.
slovenski	kot	zdrav-	praktičen	tu- in ino-	dvoru	zahteva	kos v
zobna	neobhodno	stveno-	na	zemstvu	in	pristen	lekarnah,
lepota.	zobno	obla-	potovanjih	uveli	pa tudi	zaradi	drc-
	čistilno	stveno	akroma-	z	v najpri-	mnogih nič	guerijah
	sred-	preskuš.	tičen,	največjim	prostejši	vrednih	in
	stvo.		osvežujoč.	vspehom,	meščanski	ponaredeb.	parfume-
					hiši.		rijah,

Priznanja najvišjih krogov so priložena vsakemu kosu.

(3)

Iz „Novic“,
gospodarskih, obrtniških in narodnih,
v Ljubljani dne 19. januarja 1876, tečaj 34.

(.Priporočilo.) Vsa-
kemu kovaču in ključarju
je dobro znano, kakošna do-
brota in kolik dobiček je za
njegovo rokodelstvo **dober**
meh. Dozdaj smo si morali
dobre mehove z Dunaja in
drugih dežel prav drago na-
ročevati; sedaj jih dobimo
doma in te prav izvrstne in
pa cenejše pri mojstru **Ma-
tiji Zupanu v Kropi** na
Gorenjskem. Jaz sem od njega
dva meha kupil, s katerima sem
tako zadovoljen, da po pra-
vi moram tega domačega mojstra prav gorko
priporočiti.

(1520) 3-1

P. Skale,
učenik podkovstva.

Priznana najcenejša prodaja dobrih in trajnih
šivalnih strojev.

Največja izber najboljših tu- in inozemskih
izdelkov, starih po 8 gld. in dražje, novih pa
po 25 gld. in dražje. — Vestna in realna po-
strožba je moje načelo. — Ustanovljeno 1866.

Jurij Herbst, mehanik. Dunaj, VI., Marchettigasse 18.

Sv. Alojzij Gonzaga

ali (1482) 30-24

devetdnevna, oziroma šestne-
deljna pobožnost v spomin bla-
žene smrti sv. Alojzija.

Spisal **Jan. Smrekar,**
katehet ljudskih šol v Ljubljani.
Cena v usnji z zlato obrezo **80 kr.** v platnu vez.
60 kr.

Dobiva se v „Kotliški Bukvarni“ v Ljubljani.

Marsala Florio,

najboljše italijanske desert-
no vino za slabotne, bolehtne
in okrevajoče.
Steklenica 1 gld.

Piccoli'ska lekarna

„Pri angelju“

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Vnanja naročila se proti povzetju svote
točno izvršujejo. (1813) 4

Originalna 12—11
Selterjeva voda.

Najboljša naravna mizna in
zdravilna voda (Nassau)
preverjena pri zasliženju, ka-
šlju, hripavosti, mehurjih in
želodčnih boleznih. (1202)

Zahtevaj vselej „originalno“ Selterjevo vodo s kapico,
vigneto in zamaškovo zavezo „Original“. Dobi se povsod.

V Ljubljani ima glavno zalogo **Miha Kastner.**

Gosp. lekarničarju Piccoli-ju

v Ljubljani.

Podpisane potrjujeva s tem, da Vi že **18 let** dobivate
marsalsko vino iz naših kletij in sicer vedno najboljše. Po-
oblaščava Vas, da smete to pismo priobčiti, da se potrdi resnica,
in znamujeva se z velespoštovanjem (1815) 10-5

J. & V. Florio.

V Palermu (v Italiji) decembra meseca 1891.

V letu 1838. v Trstu osnovana
c. kr. privileg
zavarovalna družba
RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTÀ,
katere
generalnega zastopa pisarne
na Dunaju

v družbini hiši, mesto, **Weihburggasse št. 4,**
in katero v vseh deželnih glavnih mestih in znamenitejših krajih
avstro-ogerske države
zastopajo generalni, glavni in okrajni zastopi,
zavaruje po najnižjih cenah proti
požaru, poškodbam pri prevažanju in po toči, dalje člo-
veško življenje v raznih kombinacijah in proti zgubam pri
najemnini vsled požara ali razpoka. (12—8)

Glavni zastopnik v Ljubljani: **IVAN PERDAN.**

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino,

Mestni trg 10, **LJUBLJANA,** Mestni trg 10,
priporoča svojo bogato zalogo

štedilnikov, nagrobnih križev, kuhinj-
skega in vsakovrstnega poljedelskega
orodja, kovanje za okna in vrata, ce-
menta itd., sploh vsega v to stroko spa-
dajočega blaga. (36)

Fine vodne žage in pile,

za kojih dobroto se jamči, po najnižji ceni.

→+ Tovarna cerkvene oprave. +←

Premovana 1873, 1881.

Jožef Deiller,
tovarna cerkvene oprave in izdelovalnica paramentov,
Dunaj, VII., Zieglergasse 27.
Zastopnik: **Frane Brückner.**
Na dogovorjena naročila se izdelujejo vsi cerkveni paramenti, kakor:
pluviali, dalmatike, velumi, štole, baldahini, bandera itd. itd.,
pa tudi (26—26)
cela mašna bleka v najprilnejši obliki.

→+ Cerkveni paramenti. +←

Prešernov trg **J. Kapsch** Prešernov trg

juvelir v Ljubljani juvelir

si usoja slavn. občinstvu in častitim svojim odjemateljem naznaniti,
da je svojo **novourejeno**

trgovino z zlatimi, juvelnimi (biser-
nimi) in srebrnimi izdelki

premestil v lastno hišo na **Prešernovem Trgu.**

Ob enem izrekam najtoplejšo zahvalo za dosedaj v obilici
mi izkazano naklonjenost ter se priporočam v nadaljna prav mnogo-
brojna naročila, zatrjujoč **točno, najfinejšo izvršbo in primerno**
pošteno ceno.

Cenj. odjemateljem voščim srečno, veselo novo leto!

Velespoštovanjem

1528 (3—2)

J. Kapsch, juvelir.

Dunajska borza.

Dne 2. januarja.

Papirna renta 5%, 16% davka	92 gld. 95 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	92 " 55 "
Zlata renta 4%, davka prosta	109 " 50 "
Papirna renta 5%, davka prosta	102 " 40 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1013 " — "
Kreditne akcije, 160 gld.	292 " 75 "
London, 10 funtov stl.	117 " 95 "
Napoleonondor (20 fr.)	9 " 35 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 59 "
Nemških mark 100	57 " 97 1/2 "

Dne 31. decembra.

Ogerska zlata renta 4%	106 gld. 26 kr.
Ogerska papirna renta 5%	101 " 75 "
4% državne srečke 1. 1854., 250 gld.	— " — "
5% državne srečke 1. 1860., 100 gld.	148 " — "
Državne srečke 1. 1864., 100 gld.	179 " 70 "
Zastavna pisma avstr. oer. zem. kred. banke 4%	96 " 15 "
Zastavna pisma	100 " — "
Kreditne srečke, 100 gld.	186 " — "
St. Genois srečke, 40 gld.	63 " — "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	23 gld. — kr
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	— " — "
Rudolfove srečke, 10 gld.	20 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	63 " — "
Windischgrazove srečke, 20 gld.	— " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	155 " — "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2805	— " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	89 " 75 "
Papirni rubelj	1 " 14 1/2 "
Laških lir 100	45 " 75 "

MERCUR menjarnična delniška
družba na Dunaju,
I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem
listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute
in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnice priporočamo:

4% galitske propinacijske zadolžnice.

4 1/2% zastavna pisma peštanske ogerske komer-
cijalne banke.

4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne
banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podruž-
nice njene.

50.000 goldinarjev

se dobi z

ogersko hipotečno promeso

à gld. 1 1/2 in 60 kr. kolek.

Žrebanje dne 15. januarja.